

A magyar kartográfia szakmatörténetének elmúlt negyedszázada II. rész

Dr. Karsay Ferenc ny. szakági főmérnök, az MFTTT
Szakmatörténeti Bizottságának elnöke

3. A magyar kartografusok

Napjainkban Magyarországon nincs pontos kimutatás arról, hányan foglalkoznak térképészettel. Azt még lehet tudni, hogy mintegy 250–350 vállalkozás állít elő térképeket, vagy legalább is reklámozza ilyen tevékenységét. Ezek között található térképszerkesztéssel, -kiadással, nyomdai előállítás, forgalmazással, olykor helyszíni ellenőrző mérésekkel (GPS-szel) is foglalkozók, nagy részük azonban hivatásszerűen elsődlegesen térinformatikai és számítógépes feldolgozást, adatgyűjtő bázis-szervezést, telepítést, e körbe eső számítógép-programozást végez. Számos olyan cég létezik, amelyik műszaki tervezési, üzemelési feladataihoz maga szerez be számítógép-programokat, és állít elő térképeket. Ha pedig azt nézzük, hogy hányan vallják magukat térképészeknek, számszerű vizsgálataink teljesen bizonytalannokká válnak. Körkérdéseim alapján ma Magyarországon mintegy 200–250-en lehetnek, akik munkaidejük nagyobb részét hivatásszerűen térképelőállításra fordítják.

Ha pedig összeszámoljuk, hogy az elmúlt 25–30 évben hányan foglalkoztak kartográfiai szakmatörténettel, arra az érdekes megállapításra jutunk, hogy számuk ugyancsak eléri a 200–250-et. Természetesen ezek jóval szélesebb körből – főként a határterületek művelői (geográfusok, múzeológusok, nyelvészek, geológusok, történészek, hidrográfusok, talajtanosok, csillagászok, pedagógusok, katonák) közül – kerülnek ki.

A térképkészítők, azaz a hivatásos térképészek közül a szakmatörténettel foglalkozókat már inkább össze lehet számolni. Akiiknek – az említett negyedszázadban – háromnál több publikációja jelent meg, mintegy ötvenen vannak.

Szakmatörténeteink témaválasztása – miként korábban – napjainkban is alapvetően egyéni ambíciókból, érdeklődésből fakad. Ez előnyös abból a szempontból, hogy nagyon sok kezdeményezés, ötlet, forrásfeltárás lát napvilágot. Hátrányos viszont

azért, mert ez a munka általában nem rendszeres, nem tudatosan szervezett, nem folyamatos és eléggé esetleges is. Az előnyöket és a hátrányokat kisé kiegészíti az, hogy szakmatörténeti jelentkezéseik kötődnek évfordulókhoz, konferenciákhoz vagy kiadvány-finanszírozási lehetőségekhez.

A működési helyeket tekintve úgy tűnik, hogy a szakmatörténészek egy-egy kis csoportja működik a múzeumok, levéltárak és más közművelődési intézmények (OSZK, Levéltár, Hadtörténeti Múzeum stb.) keretei között. Más részük egyes térképészeti vagy más állami intézetek vonzáskörzetében (HM Térképészeti Kht., Cartographia Kft., MTA Történettudományi Intézet, Magyar Állami Földtani Intézet stb.) tevékenykedik. Kissé többen található oktatási intézmények falai között (ELTE, BME, NYME Geoinformatikai Főiskolai Kar, Szegei Egyetem, Debreceni Egyetem stb.). A magáncégek megalakulásuk – általában az 1990-es évek közepe óta – töltenek be fontos szerepet a térképek szerkesztésében, előállításában és terjesztésében. Közülük ma már egyre jelentősebbek a Szarvas András Térképészeti Ügynökség, a Magyar Térképház, a Stiefel-Eurocart, a Dimap, a Topográf, a Paulus Térképszerkesztő Iroda, a Freytag & Berndt, a GiziMap, a NyírKarta, HISZI-Map Kft. térképészeti cégek. Tevékenységük nyomán ma már számos, tízet meghaladó kiadású Magyarország-atlasz és autóatlasz került az üzletkebe, továbbá valamennyi megyénk és nagyon sok településünk térképe készült el. A mintegy háromszáz vállalkozás is segíti szakmatörténeteink szellemi és anyagi előrelépését. Róluk bizonyára a következő negyedszázadban fognak majd sokat írni.

A magyar kartografusok a következő társadalmi szervezeteket hozták létre, illetve működtek közre azok létezésében: Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaságot (korábbi nevén Geodéziai és Térképészeti Egyesületet), a Magyar Térképészeti Egyesületet, a Magyar Földmérő és Térképész Vállalkozók Egyesületét, a Magyar Térképbarátok Társulatát, de van képví-

seletük a Mérnöki Kamarában is. A térinformatikusoknak, barlangászoknak, a távérzékeléssel és űrkutatással foglalkozóknak más szervezeteik is vannak, ahol szintén tevékenykednek térképészek.

Persze érzékelhető némi elkülönülés is, pl. térképméretarány, térképtematika, polgári vagy katonai rendeltetés stb. szerint, s az időközi átszervezések, költségvetési átcsoportosítások, létszámkorlátok sem jelentenek előnyt a tudományok művelése szempontjából. Hátrányosnak tűnik az egyetlen polgári, állami tulajdonú gazdasági társaságunk „működési feltétel nélküli” privatizációja, ugyanakkor kézzelfogható értékek születnek a felsőfokú tanintézmények (pl. az ELTE) melletti (doktoranduszi, nemzetközi oktatási keretbeli vagy egyéni képzést elősegítő, továbbá külföldi ösztöndíjas) tudományos iskolák létrejötté következtében. Hátrányos a kutatási munkák csökkenése, előnyösnek látszik viszont az MTA Térképészeti Tudományos Bizottságának várható megalakulása. A cél mindenestre a kartográfiai (szakmatörténeti) tudományos vizsgálatok és feltárások további kiszélesítése, valamint az egyéni és csoportos tudás megszerzése, felzárkózás a világ tudományos szintjéhez.

Külön fejezetet érdemel a kartográfusok külföldi kapcsolatainak elemzése. Ennek tárgyalása kissé korábbra nyúlik vissza, mint az elmúlt negyedszázad, de a folyamatosság miatt érdemes a visszatekintés. Kartográfusaink mindig nagy súlyt helyeztek arra, hogy jó kapcsolatokat alakítsanak ki a közelebbi és távolabbi országok térképészeivel. A folyamat még a második világháborút megelőző években, *Teleki Pál* tudományos működésével kezdődött el. Ő volt az, aki tanulmányaival és térképeivel [„Atlasz a Japán szigetek cartographiájának történetéhez” (1909), a kolumbuszi felfedezés előtti kor japán térképeinek feltárása (1919), Ázsia térképkatalógusa (1935), néprajzi (1920) és gazdaságföldrajzi térképe (1920), Benincasa atlasza (1906), Erdély kötetének szerkesztése (1940)] először hívta fel a világ tudományos köreinek figyelmét a magyar kartográfiára, és ő volt az, aki kartográfusként külföldön jobban ismert volt, mint itthon. Munkatársával, *Rónai Andrással* együtt fogalmazta memorandumát Erdély érdekében (1937). Megbecsültté tette a magyar kartográfiát *Radó Sándor*, elsősorban azzal a szervező és kezdeményező tevékenységével, amelyet az 1:2.500 000 méretarányú világtérkép és a nemzeti atlaszok megalkotása érdekében kifejtett. *Radó Sándor* és *Csáti Ernő* nevéhez fűződik a Cartactual című, térképi változásokat közreadó

nemzetközi sikerű folyóirat folyamatos kiadása is (1965–1994).

A magyar kartográfusok személyenkénti méltatása meghaladja egy cikk kereteit. Az eddig említetteken kívül azonban sokan vannak még, akik nagy mértékben hozzájárultak szakterületünk eredményeihez. Közülük említjük a következőket.

A magyar térképészet kiemelkedő személyisége *Papp-Váry Árpád*, aki itthon és külföldön kiváló képviselője a hazai kartográfiának. Sokoldalú irányító és vezetési tevékenysége mellett jelentős szerepet tölt be a Nemzetközi Térképészeti Társulás (ICA) tevékenységében, 1987 és 1995 között alelnöke is volt, jelenleg a Társulás tiszteleti tagja. Nemcsak külföldön képviseli a magyarokat méltó módon, de az 1989-es budapesti ICA világkongresszusnak is fő szervezője volt. Úgy is, mint a Magyar Földrajzi Társaság elnöke, úgy is, mint az MFTTT ICA Nemzeti Bizottságának elnöke, a Társaságnak és a Térképbarátok Társulatának egyik vezetője, de oktató és doktori iskola irányítójaként is sokoldalú munkásságot fejt ki. Térkép-történeti tanulmányai, tudósításai is kitüntetett figyelmet érdemelnek.

Az ICA vezetésében közel harminc év óta lát el magyar képviseletet *Klinghammer István* professzor. Húsz éven át működött a Társulás térképész-képzés és továbbképzés bizottságában, és 2003-tól az ICA tiszteleti tagja. Az 1990-es évek közepétől nemzetközi együttműködésben végez tudománytörténeti kutatásokat. Nemcsak az elméleti kartográfia jeles művelője, de a térképek és glóbuszok elemzője is. A bonni és a bécsi egyetemen folytatott ilyen irányú működését a német, osztrák és svájci térképtörténészek DACH nevű közös szervezetük „meghívott tagság”-ával ismerték el. Munkássága révén az ELTE térképtudományi oktatásban fel tudott zárkózni a nyugat-európai egyetemek sorába. Ehhez járult az *Klinghammer–Papp-Váry*-féle tan- és kézikönyv is, amely a „Földünk tükre a térkép” címet viseli (1983) és a térképészeti ismeretek legkorszerűbb magyar összefoglalása. Ebben természetesen nemcsak a szakmatörténet, a terepfelmérés, a Föld ábrázolása, az alap- és tematikus térképek és a kartográfia legtöbb ága található meg, de a csillagtérképek, a világűr kartográfia és a glóbuszok világa is megismerhető.

Külkapcsolatainkat illetően meg kell még állapítanunk, hogy a felsoroltak többségén kívül munkatársaik derékhadja is hozzájárult ahhoz, hogy a környező államokkal jó kollegiális viszony alakuljon ki, és ezáltal a szakmatörténeti kutatások is erősödjenek.

E kapcsolat elsősorban a szomszédos Ausztriával vált szorosrá, nevezetesen intézményesen az egyetemek és a szakmai főhatóságok között. Mindkét fővárosban tartott számos egyetemi vendéglőadáson keresztül alakult ki személyes kapcsolat az egyetem vezetői és kartográfia előadói között, különösen *Ingrid Kretschmerrel*, a bécsi egyetem docensével. Ismeretesek nálunk munkáik, így *Dörflinger* és szerzőtársai: *Descriptio Austriae* c. műve, a *Kretschmer* és társszerzői Kartográfiai történeti lexikona. Ismertetésre került nálunk *Messner: 75 év a Hammerling Platz-on* c. hivatal-történeti munka *Bartha L.* részéről (1982). A magyar szakemberek előtt közismert *Minow* professzor műszertörténeti könyve is. A bécsi térképészeti archívumokban végzett kutató munkát *Fallenbüchl Zoltán* neves szakmatörténészünk, aki foglalkozott még *Hevenesi* atlaszával (1958), *J. Ch. Müllerrel* (1969, 1974), tudománytörténeti életrajzi forrásokkal (1963), hazánk legnagyobb földgömbjével (GK 1963/1) és nyugat-magyarországi (burgenlandi) térképtörténettel (1965). Ugyancsak Bécsben folytatott további kutatásokat *Kisari Balla György* is, aki szintén számos egykori térképet tárt fel. Szoros kapcsolatokat tart fenn a bécsi székhelyű *Coronelli Társasággal* az ELTE Térképtudományi Tanszéke.

A német nyelvterületen, Karlsruhe-ban folytatta magyar vonatkozású egykori térképek gyűjtését *Kisari Balla György*. Eredményeit önálló, saját kiadású könyvben tette közzé. A magyar kartográfiai szótárirodalom terén is német hagyományokra támaszkodhattunk mi, magyarok: a frankfurti (a. M.) *K-H. Meine* professzor munkásságára.

Elismerésre méltó érdemei vannak a magyar kartográfia eredményeinek, jeleseinek német nyelvterületi megismertetésében *Pápay Gyulának*, a rostocki egyetem térképész professzorának, az ELTE Térképtudományi Tanszéke vendégtanárának. Utalunk itt a magyar kartográfia 20 éve (1988), A geodézia helyzete Magyarországon (1987), A térinformatika Magyarországon (1989), A turista- és más térképek Magyarországon (1990), *Zsámboky János* (1984) címet viselő német nyelvű, Berlinben megjelent cikkeire. Ugyanakkor munkásságával Magyarországon elősegítette a hazai térképészeti szemlélet és nyelvezet továbbfejlesztését. Az elsők között volt, aki hazánkban behatóan elemezte az elméleti kartográfia alapvető definícióit a következő és más hazai cikkeiben: A térképtudomány fejlődésének alapvonalai (könyvrészlet, 1995), A kartográfia mint önálló tudomány (1982), A kartográfia tudomány disz-

ciplinája (1988), A kartográfiai ábrázolásformák fogalma (1969). Térképtörténeti (német nyelvű) tanulmányai még: Az elméleti kartográfia története (1990), A történelmi térképek mint források (1986), 300 éves meteorológiai térkép (1986), Történelmi térképek (2000), Történelmi tárgyak oktatása.

Számos magyarországi vonatkozású rejtőzködő térképet talált Rómában *Holik Flóris* (írói nevén: *Banfi Florio*) magyar származású középiskolai tanár, történész, forráskutató. 1930 óta élt Rómában, elsősorban a Bibliotheca Vaticana és az Archivum Vaticanum kimeríthetetlen kincses tárában található emlékeink fáradhatatlan kutatója volt. Főleg középkori, Mátyás-korabeli magyar vonatkozású – korábban ismeretlen – térképeket, térképi forrásokat tárt fel. 1939-ben a Térképészeti Közlönyben jelent meg „Magyarország térképét ábrázoló falfestmény a Vatikánban”, egy évvel később nagy királyunk udvari tudósának, térképészének, *Rosellinek* munkásságáról írt tanulmánya. A világháború után (1947) is visszatért erre a témára; írt *Lázártól* (1957) és *Florentiusról* (*Imago Mundi*, Leiden, 1955). Más folyóiratokban is jelentek meg cikkei, az *Imago Mundi* (Amsterdam)ban *Tabourottról* és „Two Italian Maps of the Balkan Peninsula” (1954), valamint „Sole surveying specimens of Early Hungarian Cartography” (1957) címmel. Ismeretes a *Janus Pannoniusról* szóló is (1974).

Vannak hagyományaink a francia és az angol térképészetről is. *Irmédi-Molnár L.* tárta fel, és őrizte a HTI múzeumában Napóleon 1809-ből származó térképét (Térk. Közl. 1935. III. kötet 3–4. sz.).

Gróf László oxfordi professzor révén az angol *Tooley* életrajzi kiadvány szerkesztőségével állunk kapcsolatban, mert a neves kiadványt sok szakmatörténészünk használja. A *Raum Frigyes* kiegészítésével kibővített új kiadásának méltatása is megjelent szaksajtónkban.

Más, főleg szomszédos országokkal is kedvező kapcsolatokat építettünk ki. Különösen a lengyel kollegákkal jött létre tartalmas szakmai együttműködés, többek között cikkeket jelentettünk meg a lengyel térképészet történetéről (*Bartha L.* GK 1981/1, *Papp-Váry Á.* GK 1983/3). Figyelemmel kísértük az egykori Jugoszláviában, a Délvidéken folyó térképészeti munkákat, pl. *Hrenkó* ismertetése *Vékony László*: A mai Vajdaságot ábrázoló XVI–XIX. századi térképekről c. művéről (GK 1985/6), a kétkötetes *Monumenta Cartographica Jugoslaviae* kiadványról (*Bartha L.* GK 1982/1)

és az említett délvidéki tájnyelvi atlaszokról (1966–1988).

Gyakran jelennek meg Magyarországon cikkek a Romániában folyó térképészeti munkákkal kapcsolatosan. Ezek közül említjük *Virágh D.* cikkét (Térképvilág 1989. febr.), *Plihál K.*: Erdély térképészeti forrásai a XVI. században (2001), a Halle-féle Historisch-Landeskundlicher Atlas von Siebenbürgen (1992), *Mittelstrass*: Topographie der Ortsschaften (1993), *Szabó M. A.–Szabó M. E.*: Dictionar de localitati din Transilvania (1992), *Kisari Balla Gy.*: Napjaink magyar nyelvű térképei Erdélyről (GK 1999/2), *Papp-Váry Á.*: A román katonai térképszolgálat alapításának 135. évfordulójára (GK 1995/4) címűeket.

A magyar szakirodalom – a megjelent cikkek tanúsága szerint – figyelemmel kísérte *Jan Purgina* szlovák szakmatörténésznek az 1950-es évek óta közzé tett tanulmányait.

A szakirodalom – közelebbről a bibliográfia (*Karsay*, 1996, 2003) – még számos kiadványt ismertet, melyeket tanulságos áttekinteni. Így például *Hrenkó Pál* „Bolgár térkép magyar szemmel” írt cikkét (1973), melyben a déli ország térképészetével is foglalkozik.

Hrenkó Pál katonatérképész, alezredes, geográfus-térképész, az MN Térképészeti Intézet alelnöke azonosan inkább hazai kutatásaival tűnt ki. Elmélyült forrásokutatásai számos újdonságot tartalmaztak, és kiterjedtek a magyar térkép-történet csaknem valamennyi időszakára. Hitvallása volt a hagyományok ápolása, az, hogy feltárja néhai nagyjaink életét és tárgyi emlékeit (GK 1978/5, 1981/2). Számos szakmatörténeti kérdés felvetése, vizsgálata, tisztázása fűződik nevéhez. A szakma is elismerte ezeket az érdemeit. Egyesületünk, illetve Társaságunk szakmatörténeti bizottsága vezetőjéül választotta, emellett vezető szerepet vitt a Térképbarátok Társaságában és a Tájéfutó Szövetségben is. Két nevezetes kiadványnak is társszerzője volt: „A magyar katonai térképészet története I.” és „Tóth Ágoston honvéd ezredes a katona és térképész” című könyveknek. Több mint 170 kisebb-nagyobb tanulmányt írt, melyek lelkes kutató munkáját és elemző tevékenységét jelzik. Írt Magyarország legrégebbi térképéről, kutatta a Lázár-térkép szerkezetét, feltárta a szenci mérnöképítő intézet és az 1848-as szabadságharc utáni időszak kegydíjas földmérőit, térképészeit. Alig lehet összeszámolni azokat, akiknek életrajzi adatait összegyűjtötte: *Mikovinyét*, *Laziusét*, *Petzel Józsefét*, *Pálóczy-Horváthét*, *Müller Ignácét*, *Krieger Sámuelét*, *Lá-*

nyiét, *Balla Antalét*, *Neográdyét*, *Somogyi Endréét*, *Faschingét* stb. Közöttük olyanokat is találunk, akikről korábban nem tudtunk.

Hrenkó Pál olyan katonatérképész korosztályhoz tartozott, akik közül többen közreműködtek egy-egy szakmatörténeti kérdés megoldásában vagy valamely kiadvány, rendezvény szervezési ügyében. Közöttük találjuk *Bak Antalt*, *Tremmel Ágostont*, *Lászlóffy Gábort*, *Balla Jánost*, *Strenk Tamást*, *Berencei Rezsőt*, *Alabér Lászlót* és *Gados Lászlót*. Ők folytatták a háború utáni idősebb korosztályhoz tartozó kartografusok és katonatérképészek értékes hagyományait. A nagy elődök közé tartozik elsősorban *Fodor Ferenc* kartografus-történész, bölcsész-doktor, tanár, akinek háromkötetes nagy művét (A magyar térképírás címűt) 1952–1954 között adta ki először a Honvéd Térképészeti Intézet. Ez feltáró jellege, tartalmi gazdagsága és részletessége miatt napjainkig a magyar kartográfia-történeti kutatások legfontosabb forrásanyag-gyűjteményét képezi. A követésre méltó katonatérképészek között találjuk a következőket: *Sántha Szilárd*, *Witauschek Gyula*, *Vadász Vilmos*, *Svetics Miklós*, *Takács József*, *Pázsitzky László* és *Németh Ferenc*. Kiváló rajztudásukkal tűntek még ki: *Hörömpő János*, *Bakonyi Kálmán*, *Jäger Károly*, *Bokros Kamill*, *Tempinszky István*. A dombortérképek és földgömbök előállításával maradandót alkottak *Turner István*, *Turner Ferenc* és *Pálos Emil*.

4. Szakmatörténetünk jövője

Jóslásokba bocsátkozás nélkül, de a jelenben meglévő csírákból és kezdeményekből kiindulva, szakmatörténetünk szempontjából néhány területen előre tekinthetünk. Így

- tudományos technológiai vonatkozásokban,
- a térképi tartalmat illetően és
- néhány, napi eseményhez kapcsolódó témában.

4.1. Tudományos-technológiai feladatok

A szakmatörténészek előtt a jövőben is a következő alapvető célok állnak:

1. a „leletek” értékelése (forrása, kora, szerzője, előállítási körülményei, kapcsolatai a régészet, a történelem, a földrajz adataival stb.);

2. a rendelkezésre álló (összehasonlító) adatok összegyűjtése, adatgyűjtőbe rendezése, gyors elérhetőségének lehetővé tétele és

3. a legfontosabb szakterületek kiszolgálása naprakész, illeszkedő (adekvát) és tömeges alap-térképi és tematikus adatokkal – digitális és képi formában.

Ehhez be kell vezetni:

A/ a kartográfiai „leletek” kormeghatározásának legkorszerűbb: kémiai (papír-, festék- stb. vizsgálati), sugárzáselméleti és tartalmi (összehasonlító) vizsgálati (díszítő, névrajzi, feliratozási stb. elemekre támaszkodó) módozatait;

B/ ki kell terjeszteni a forrásérték vizsgálatokat, be kell vezetni a megbízhatósági jellemzők alkalmazását;

C/ ki kell dolgozni a megbízható archiválást;

D/ korszerűsíteni kell a megfelelő térinformatikai rendszereket, és

E/ fel kell használni az elektronikus kommunikációs és adattovábbítási rendszereket (világháló, kézi telefon stb.) – a módszerek terjesztésére és oktatására is.

Mindezeket pedig egyrészt a térképek és más kartográfiai anyagok komplex kiértékelése érdekében kell megvalósítani, másrészt a mindenre kiterjedő hatásvizsgálatok szolgálatába kell állítani.

4.2. Tartalmi szempontok

Már a mai alkalmazások is ráirányítják a szakmatörténések figyelmét a következő szakterületekre:

- a navigáció területére (közlekedés-gazdaságossági, szervezési, biztonsági, ellenőrzési, díjmegállapítási és rendvédelmi szempontból),

- a környezetvédelemre,
- az elektronikus nemzeti atlaszok kidolgozására,
- a helytörténet és idegenforgalom követelményeire,

- néhány aktuális társadalmi-gazdasági feladat megoldására, mint pl. a járványok és elkerülhető halálokok feldolgozására, a csökkent látók számára szolgáló térképek kidolgozására, a nyomtatott és képernyős szaksajtó térképanyaggal való ellátására, a tengeri térképek tartalmának bővítésére és javítására.

Konkrétan a magyarországi teendőkre vonatkozóan még mindig fennállnak a *Bendefy* (1973) által megfogalmazott kívánalmak: külföldi könyvtárlátogatás lehetővé tétele, a FÖMI-ben kutatási központ létesítése, Országos (Vízügyi) Levéltár létrehozása, film- és mikrofilmtár, mikrofilm-csere megvalósítása, magángyűjtemények anyagának felmérése, külön térképészeti folyóirat kiadása.

*

Mint érzékelhető, van bőven teendője a mai szakmatörténéseknek, bár a magyar kartografusok is megtették mindezen területeken az első lé-

péseket. Ezután már a legfontosabb: a sikeres folytatás.

About the quarter of the last century on the history of Hungarian cartography

Karsay, F.
Summary

The author reviews the most important cartographical publications (atlases, facsimiles, biographies, catalogues etc.) in Hungary. During 20 years 5428 cartographical publications are published. During this time 1729 of them are come out in theme of history of cartography and 169 of them were in book form. Also the Hungarian cartographers of this publications are introduced.

Die Geschichte der ungarischen Kartographie im letzten Vierteljahrhundert

Karsay, F.
Zusammenfassung

Der Verfasser führte die wichtigste kartographische Publikationen (Atlanten, Faksimile, Biographien, Kataloge usw.) von Ungarn vor. In letzten zwanzig Jahren sind 5428 kartographische Publikationen erschienen. Von diesen haben 1729 Arbeiten seiner Thema aus kartographische Geschichte gehabt. Mehr als 169 Publikationen haben in Buchform hergestellt. Also die ungarische Kartographen von mehreren Arbeiten werden angeführt.

IDÉZETT PUBLIKÁCIÓK

Antos Z. (1966): A magyar geodézia és kartográfia helyzete, problémái és tervei = Geodézia és Kartográfia (GK) 4. sz. 241–245. old.

Balla J.–Hrenkó P. szerk. (1991–1992): A magyar katonai térképészet története I–II. kötet. HM Térképész Szolgálat Főnökség, Bp. I. kötet 451 old., II. kötet 389 old., Számos ábrával és térképpel

Bendefy L. (1965): A magyar kartográfia történeti forrásanyag gyarapodása = GK sz. 411–416. old.

Bendefy L. (1973): A magyar geodéziai és kartográfiai tudomány- és technikatörténeti kutatás helyzete = GK 3. sz. 196–200. old.

Bendefy L. (1976): Mikoviny Sámuel megyei térképei, különös tekintettel az Akadémiai Könyv-

tár kéziratárának Mikoviny-térképeire = MTA Könyvtárának kiadványa 71., 72. 2 kötet. Bp. 360 old., 24 térkép

Bendefy L. (1976–1977): A Magyar Országos Levéltár térképeinek katalógusa = 3 kötet. 1. Helytartótanácsi térképek 1-2406. sz. Magyar Országos Levéltár – VITUKI. Bp.

Brezsnyánszky K. (1982): A földtani térképezés kezdetei Magyarországon = Természet Vil. 8. sz. 366–369. old.

Dudar T. főszerk. (1991): Történelmi világlasz = Kartográfiai Vállalat, Bp. 237 old.

Fábián P.–Földi E.–ifj. Hőnyi E. (1998): A földrajzi nevek helyesírása = Akadémiai Kiadó, Bp. 131 old.

Földi E. szerk. (1978–1981): Magyarország földrajzinévtára = FÖMI, Bp.

Fabó B.–Holló Sz. A. (2003): Budapest térképeinek katalógusa = I–III. kötet. Bp. 33 térk., 5221 térkép bibliográfiája

Fülöp J. (1969): A földtani térképezés története, helyzete és feladata Magyarországon = MTA Föld- és Bányászat Tudományok Osztályának Közleményei, 1. sz. 27–45. old.

Gábor I.–Horváth Á. (1979): Haditérképek története = Zrinyi Kiadó, Bp. 268 old., 67 ábra

Gál É. (1989): A Budapesti Történelmi Múzeum várostörténelmi osztályának kéziratok térképei = Monumenta Historica Budapestiensis C. A Budapesti Történelmi Múzeum katalógusa. Bp. 48 old., 24 térkép

Glatz F. szerk. (é.n. [1995]): Virágkor és pusztulás – Kezdetektől 1606-ig – Historia Könyvtár atlaszok Magyarország történetéhez – Magyarország története térképeken elbeszélve 1–4. 1. füz. MTA Történettudományi Int. 64 old., 32 térk. Kartográfiai munkák: Cartographia Kft.

Gróf L. (1988): Cartographia Hungarica. Térképgyűjtemény = Inter Press Bp. 191 old., 58 térkép

Győrffy Gy. (1963–1988): Az Árpádkori Magyarország történelmi földrajza = Akadémiai K. Bp. 1. kiad. 1963. 957 old.

Halász P. (1975): Három évtized = GK 1. sz. 1–6. old.

Herner J. szerk. (1987): Mappa Transilvaniae et Partium Regni Hungariae Repertoriumque Locorum Objectorum. Erdély és a Részek Térképe és Helységnévtára. Készült Lipszky János 1806-ban megjelent műve alapján = A szegedi JATE kiadványa, Szeged. 216 old., 41 térképlap

Holló Sz. A. (1994): Budapest régi térképeken 1686–1896 = Officina Nova, Bp. 88 old., 20 térkép

Irmédi-Molnár L. (1964): Térképtörténetírásunk helyzete = Földrajzi Értesítő 4. füzet, 504–507. old.

Joó I.–Raum Fr. főszerk. (1990–1996): A magyar földmérés és térképészet története I–IV. kötet. MFTTT, Bp. 1657 old., számos ábra

Karsay F. (1996): A hazai geodéziai-kartográfiai irodalom tíz éve (1976–1985) és bibliográfiája = GK 11. sz. 33–38. old.

Karsay F. szerk. (2003): Magyar geodéziai és kartográfiai irodalom. Bibliográfia. IV. és V. kötet. MFTTT, Bp. CD kiadás

Kisari Balla Gy. (1995): Kogutowicz Manó térképei = A szerző kiadása, Bp. 216 old. Térképei címeivel, bibliográfiai adatokkal, színes térkép-mellékletekkel. Angol kiadásban is

Kisari Balla Gy. (2000): Karlsruhei térképek a török háborúk korából = A szerző kiadása, Bp.

Kitaibel Paulo et Tomtsányi Adamo (1814): Dissertatio de terrae motu in genere ac in specie Mórensi anno 1810. die 14. Januarii Orto = Budapesti Egyetem kiadása 110 old., 1 térkép

Klinghammer I.–Papp-Váry Á. (1983): Földünk tükre a térkép = Gondolat, Bp. 386 old., számos ábra és térképrészlet

Klinghammer I.–Mosonyi L.–Török Zs. (2003): Amiről a térképek mesélnek = Az ELTE TTK Oktatástechnikai Stúdiója és az ELTE Térképtudományi Tanszéke CD kiadása. Eötvös Kiadó, Bp. Mintegy 1000 térkép

Lakos F.–Dóka K. (1987): [Országos Levéltár] Kamarai térképek. Magyar Országos Levéltár térképeinek katalógusa 2. = Bp. 294 old.

Leles Gy. (1992): Magyar helységnévazonosító szótár = Balassi kiadó, Bp. 628 old., 41 részlettérképpel

Nemes K. szerk. (1972): Cartographica Hungarica I. Magyarország térképei a XVI. és XVII. századból faksimile kiadásban = Magyar Helikon/Cartographia 10 térk. Bp., tasakban

Nemesné Ipoly M. (1982): Katonai vonatkozású térképek a Habsburg Birodalom és az Osztrák-Magyar Monarchia korából 1700–1919. Földabroszok, mappák, térképek katalógusa 2. = MN Térképészeti Intézet 77+6 old.

Pálffy G. (1999, 2000): Európa védelmében. Haditérképészet a Habsburg Birodalom magyarországi határvidékén a 16–17. században = MH Térképészeti Hivatal Bp. 1999. 94 old.; 2. kiadás Pápa, 2000. 162 old., 9 melléklet

Pándi L. (1995): Trianon. Köztes-Európa 1763–1993 [Térképgyűjtemény] = Osiris [Századvég] kiadó, Győr 798 old., 249+89 térkép

- Papp-Váry Á.* (1971): Körkép a kartográfia helyzetéről = GK 1. sz. 49–50. old.
- Papp-Váry Á.* (1989): Contribution of Hungary to World Cartography = ICA 14th Conf. Bp. 5–14. old. Magyarul: Földr. Múz. 1990. 3–8. old.
- Papp-Váry Á.–Hrenkó P.* (1989): Magyarország régi térképeken = Gondolat – Officina Nova, Bp. 256 old., 104 térkép
- Papp-Váry Á.* szerk. biz. elnök (2001): Cartographia Világatlasz CD-ROM változat = Bp. Cartographia Kft. – ELTE Térképtudományi Tan-szék
- Papp-Váry Á.* (2002): Magyarország története térképeken = Kossuth Kiadó – Cartographia Kft. Bp. 279 old., 101 térkép vagy térképrészlet. Hasonmás térképek gyűjteménye
- Patay P.-né–Plihál K.* szerk. (1984): Kéziratos térképek az OSZK Térképtárában I. kötet. Önálló kéziratos térképek = Bp. 831 old., 2081 térkép le-írásával
- Penavin O.* szerk. (1966–1988): Délvidéki tájnyelvi atlaszok = Bp., Újvidék, számos térképpel
- Plihál K.–Reisz T. Csaba* (I. kötet) szerk és *Plihál K.–Török Enikő* (II. kötet) szerk. (2001): A magyar térképészet nagyjai. Lipszky János (1766–1826), Mikoviny Sámuel (1700–1750). Tudományos emlékülések előadásai és kiállítási katalógus. OSZK – Osiris Kiadó. Bp. 305 old., 34+48 kép
- Plihál K.–Hapák J.* (2003): Európa térképei 1520–2001 = Helikon, Bp. 230 old., 135 térkép
- Rónai A.* szerk. (1945): Középeurópa-Atlasz = Bp., Balatonfüred. Átszerkesztés új kiadás Zentai L. vezetésével. Bp. 1993. ELTE – Püski kiadás. 262 old., 134 térkép.
- Sallai J.* (1995): Magyarország történelmi határai térképeken = Püski K. Bp. 70 old., 39 kép
- Stegena L.* (1980): Térképtörténet = Tankönyvkiadó Bp. 200 old. Számos ábra és térkép.
- Stegena L.* szerk. (1982): Lazarus secretarius The First Hungarian Mapmaker and His Work = Akadémiai kiadó, Bp. 115 old., 5 térkép, 17 tanulmány
- Stegena L.* szerk. (1983): Parvus Atlas Hungariae = ELTE Térképtudományi Tanulmányok Studia Cartologica 8. füz. Bp. 50 lap, 40 hasonmás térkép
- Stegena L.* (1991): Magyarország térképei a Mohácsi vész előtt = Tankönyvkiadó, Bp. 68 old.
- Stegena L.* (1998): Tudományos térképezés a Kárpát-medencében 1918 = Akadémiai Kiadó, Bp. 67 old., nagyrészen térképekkel
- Szántai L.* (1998): Atlas Hungaricus 1528–1850 = I–II. kötet. Akadémiai Kiadó Bp., 800 old., kb 1000 térkép
- Szathmáry T.* (1987): Descriptio Hungariae. Magyarország és Erdély nyomtatott térképei 1477–1600 = Grafiche Morandi Fusignano, 161 old., 150 térkép
- Takács J.* (1987): Visszapillantás a magyar kartográfia 1900 utáni fejlődésére = GK 4. sz. 287–292. old.
- Tardy J.* szerk. (1996): Magyarországi települések védett természeti értékei = Mezőgazda Kiadó, Bp. több száz színes ábra, 1000 térkép
- Török Zs.* (1990): Elmélet és Új kartográfia. A kartográfiai modellezés elmélete és ontológiai megalapozása lehetőségének bírálata = Kandidátusi disszertáció, Bp.
- Unger J.* (1994, 1995): Magyarország régi térképei 3. és 4. rész = A Földrajz Tanítása 5. sz. 8–13. old., ill. 1. sz. 15–19. old.
- Zentai L.* szerk. (2000): Magyarország közigazgatási atlasza 1914 = Talma Kiadó. 64 színes old. és több tematikus térkép